

Dagens frågor

Civilkurage

Under denna rubrik påtalade Anders Björck för 6–7 år sedan den ängslan, som många borgerliga element – både bland de statsanställda och i näringslivet – visade, när det gällde att uttrycka sin politiska uppfattning, ännu mer fö när fråga blev om att kritisera socialdemokratiska projekt och allehanda vänsterpåfund. Denna räddhåga hos borgerligt folk var, om också i princip klandervärd, dock begriplig under den långa socialdemokratiska regeringstiden. Man var faktiskt för många önskvärda åtgärder, många nödvändiga reformer beroende av olika socialistiska instanser; ibland hängde också, för tjänstemännens del och särskilt under den sista Palme-tiden, vederbörandes befordran på att han visat sig välsinnad och i varje fall inte avslöjat en klart oppositionell inställning.

Denna ängsliga försiktighet må som sagt ha varit förstäligen under slutet av den 44-åriga socialistperioden – men det sorgliga är, att motviljan mot offentliga borgerliga ställningstaganden fortsatt även efter 1976. Delvis hänger detta naturligtvis samman med svårigheterna för i synnerhet äldre människor att skaka av sig lång vana vid rådande vänsteridéer, men det beror också på andra omständigheter, bl a en viss obenägenhet att offra tid på medborgerliga insatser – som kan distrahera från det egna jobbet eller den egna firman – vidare på den vänsterdominans, som under efterkrigstiden kommit till stånd både inom en del arbetsområden, ej minst kom-

munal tjänst, samt i många sorters massmedia.

Vad skall man nu göra åt det här? Det väsentliga är naturligtvis att förmå de borgerligt sinnade att inse, att det är en medborgarplikt inte bara att rösta vart tredje år utan också att dessemellan vid behov hävda sina borgerliga meningar. Det kan ske ej blott vid kaffebordet och under kolleprat i arbetspauser utan även offentligt – i diskussioner inom företagsdemokratin ram, vid opinionsmöten och i tidningsinsändare samt, ej minst, genom ett aktivt medlemskap i sitt parti. För en del äldre är det kanske svårt att vänja sig vid dessa aktiviteter, men de yngre bör rimligen kunna tillägna sig en sådan livsstil. Här inger inte minst den goda rekryteringen till moderatföreningarna på studentplanet förhoppningar: har man vant sig att vid sin skola eller vid sitt universitet visa klar färg, (och moderaterna är i allmänhet de största bland studentföreningarna!), bör det inte vara svårt att fortsätta och göra detsamma också efter övergången till arbetslivet.

Mer vanskligt är det att häva vänsterdominansen inom massmedia. De som söker sig till journalisthögskolorna eller överhuvud väljer massmedia som sitt arbetsområde tycks i stor utsträckning vara utpräglat vänsterfolk. Procenten rena kommunister vid en del journalistiska utbildningsanstalter är förskräckande hög, vänsterinslaget på flera – formellt sett – borgerliga tidningar är som bekant icke ringa. Här får man hoppas, att även borgerliga ungdomar och andra intellektuella skall dras

till de — ofta både intressanta och välbetalda — arbetsplatser som det är fråga om.

Det är hög tid för alla sorters inflytelserika borgerliga att söka motarbeta vänstertrycket från massmedia, det vänstertryck, som trots Afghanistan och trots Polen yttrar sig i en ogenerad antiamerikansk nyhetsförmedling tex om president Reagan och i kommentarerna till dennes politik.

Föräldrautbildning

Barnomsorgsgruppens slutbetänkande om föräldrautbildning under barnens förskol- och skolålder "Barn och vuxna" är nu ute på remiss. Kommittén som tillsattes 1973 av dåvarande socialministern har tidigare avlämnat två betänkanden bla om den övergripande målsättningen för en allmän föräldrautbildning.

Målet för föräldrautbildningen skall enligt utredningen vara att alla vuxna tar ansvar för att ge alla barn en god uppväxtmiljö, att alla får stöd i sitt föräldraskap och inflytande över sin och barnens situation samt att alla barn och ungdomar förbereds för vuxenroll och föräldraskap.

Allt tal om ökat ansvar för den enskilde har på intet sätt påverkat utredarna. De traskar vidare i gamla socialdemokratiska fotspår mot en samhällsstyrd attitydpåverkan. Föräldrarnas ansvar för fostran och normbildning försvagas till förmån för fackliga och politiska organisationer, studieförbund och professionella barnvårdare.

Utredningen kräver rätt till betald ledighet fyra dagar per år och barn upp till 16 års ålder. Ersättning skall utgå från föräldraförsäkringen för att delta i arbetet i den kommunala barnomsorgen eller i skolan. Studieförbunden skall få kampanj- och stimulansbidrag. För att få en ökad debatt kring familjens förhållanden skall de få 10 miljoner kronor i bidrag. Kommunerna skall få ett statsbidrag på 25 kronor per barn upp till 16 år att fördelas till föreningslivet för verksamhet i vilken barn och föräldrar deltar. Härtill kommer alla kostnader för vidareutbildning av personal i skolor och inom barnomsorgen för att den skall lära sig föräldrasamverkan.

I betänkandet står det till och med att det är angeläget att man finner former för ersättning till föräldrar för barnvaksutgifter i samband med föräldraträffar i förskolan på kvällstid en gång per månad.

Utredningens förslag andas glad visshet om att allt blir bättre bara man får större anslag. De olika alternativ som utredningen föreslår avslutas visserligen med att regeringen givit alla utredningar tilläggsdirektiv i mars 1980 att inga kostnadskrävande reformförslag får framläggas. Barnomsorgsgruppen förordar därför ett alternativ som ryms inom nuvarande bestämmelser om den särskilda föräldrapenningen och som innebär att 60 dagars ledighet med full ersättning destinerats till deltagande i barnomsorg och skola. Man understryker dock att det är nödvändigt att föräldraförsäkringen utvidgas så snart de ekonomiska förutsättningarna gör det möjligt.

Tanken att föräldrar skall gå in i vardagsarbetet i förskolan och skolan är god. Frågan är emellertid om det inte är hög tid att kräva något av föräldrarna i stället för att alltid ställa krav på ökade bidrag och ersättningar.

Tjällossning

En dag i maj kom våren. Björkarna hade väntat sedan i april på att få spricka ut: nu blev de ljusst gröna med en gång. Viporna hade kommit och hur de överlevde snön den 1 maj får Naturvaktarna förklara. Dessa konstaterade att göken var sen. Naturligt, förefaller det, eftersom ännu inga bon fanns färdiga att lägga ägg i. Den kom alltså med majdagen och våren. Minsta kräk i kärr och syra, för att citera Bellman, livades till ny yra.

Natures värma väckte och livade också våra vägar. 16 000 km väg bröt ut i tjälskador. Härom är intet annat att säga än att vi bör vara tacksamma för varje vårtecken. Är det för övrigt någon som tror att vi fått betala mindre i skatt om vårkänslorna i vägarna uteblivit? Skattetrycket är konstant och låter sig inte ens påverkas av politiska löften i vårens tid, livligt förklarade och lika livligt bortförklarade.

Ty även politiker yrade. Kjell-Olof Feldt skrattade högt efter den underbara natten med Rolf Wirtén. Ola Ullsten, mer behärskad, meddelade att han väl gladdes åt nattens fröjder men att detta inte anatomiskt märktes på honom. Härmed ville han ha sagt att inte ens ett småleende fick röja hans tillfredsställelse, då han på nytt

skulle odla sitt kompanjonskap med den från sin glada resa till Kina återbördade statsministern. Ola Ullsten borde studera Falstaff Fakir och Mönsterfarmaren. Denne brukade i maj – eller var det kanske först i juni? – då rågen blommade skära och binda buketter att sälja på torget, medan halmen lämnades till Adrians moder, som därav band de nättaste halmhattar. Enda resultatet av odlarens mödor!

Men sådana politiska vårtecken återkommer förhoppningsvis inte varje år. Det gör däremot ett annat, som är oföränderligt, nämligen Svenska Turistföreningens årsskrift. Utan att ens öppna denna bok vet läsaren, att inom pärmarna finns ett helt landskap: geologi från urtiden, geografi, historia, kulturhistoria, industri, hantverk, besöksvärda platser, turistik, allt förhöjt av sällsynt vackra bilder. I år gäller det Dalsland. Håverud, det mesta som de flesta vet om Dalsland, återfinns alltså i flera varianter. Årets praktbild kan beundras på sid 178. En del bilder saknar underskrifter och andra underskrifter får den vetgirige gissa sig till var de hör hemma, vilket är originellt men kanske avsett att motverka det lätt stereotypa, som kan vidlåda en landskapsserie.

Utomordentlig lokalkännedom och kunskap utvecklas i en bok som denna. Ett önskemål ger sig självt: utöver författarnas namn en kortfattad presentation av dem. Ett annat, också riktat till redaktören: skulle inte författarnas lärdomsiver ibland kunna dämpas något? Av dem har en benägenhet att med namnet Brättne vilja beteckna den ort, som numera heter Väners-

bredda lösnämningar

borg. En gång Brättne hade kanske varit nog. Hannibalsfejden 1665 har inte en promille av bokens läsare hört talas om förr och inte om Krabbefejden heller. Några närmare bestämmingar borde göras. Detta gäller också orter. Var finns Byälven? Den svårlästa karta, som förekommer i boken i två versioner, tycks vara obekant med namnet (KAK:s stora atlas saknar

det också i registret), men Byälven har tydligen spelat en roll för Åmål, vars namn – det betyder Ödeskog eller något sådant – ger osökt anledning att föreslå en artikel om nästa landskaps ortnamn.

Årsskriften är bra och, som antytts, ett av de stabila och pålitliga vårtecknen i denna egendomligt ostabila maj månad 1981.

